

УДК 336.72

Вахлакова В. В.

Донбаський державний технічний університет (м. Лисичанськ)

АНАЛІЗ ОБРУНТОВАНOSTІ МЕТОДИК ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті надано результати аналізу наявних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства та методик, у яких реалізовано концепти цих підходів: орієнтація більшості методик на отримання умовних кількісних оцінок, переважно емпіричний характер методик, їхня слабка обґрунтованість. Показано, що обґрунтованість методик оцінювання економічної безпеки підприємства забезпечує поєднання під час вибору концептів наявних підходів до оцінювання вибраного статусу поняття «економічна безпека підприємства» та імперативних понять підходу до дослідження економічної безпеки підприємства. Запропоновано встановлення сполучення підходу до оцінювання зі статусом поняття «економічна безпека підприємства» з підходом до дослідження економічної безпеки підприємства за допомогою відповідних матриць.

Ключові слова: підприємство, економічна безпека, оцінювання, підхід, концепт, методика, обґрунтованість.

Постановка проблеми. Важливість оцінок економічної безпеки підприємства не потребує доказів, вона безсумнівна, адже саме такі оцінки є підставою прийняття рішень у безпекозабезпечувальній діяльності підприємства.

Оцінки економічної безпеки підприємства мають бути якісними. Якість оцінок економічної безпеки підприємства означає, що вони є достовірними, правильно інтерпретованими, своєчасними та повними. В отриманні якісних оцінок економічної безпеки підприємства важлива роль належить методиці оцінювання, її якості, якості використаних даних та правильності інтерпретації оцінок. Водночас методика оцінювання економічної безпеки підприємства не може бути надмірно складною, трудомісткою. У такому разі витрати часу та ресурсів на використання методики будуть значно перевищувати результати її використання.

Оцінювання економічної безпеки підприємства належить до тих питань економічної безпекології мікрорівня, щодо яких існують численні дослідження, автори яких використовують свої або найпоширеніші методики оцінювання. Сьогодні кількість таких методик є значною, що зумовлює необхідність їхнього критичного аналізу, в межах якого необхідно виявити переваги методик, їхні обмеження та встановити умови, за яких яскраво виявляються переваги та нівелюються обмеження таких методик.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методики оцінювання економічної безпеки підприємства численні, тому аналіз змісту кожної з них невиправданий з огляду на великий ступінь повторюваності аналітичних операцій у цих методиках. Розглядати має сенс не самі методики оцінювання економічної безпеки підприємства, а підходи, на яких ці методики базуються. Більш доцільним є аналіз застосовності у методиках наявних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства, адже будь-яка методика оцінювання економічної безпеки підприємства формується у межах певного підходу до її оцінювання, базується на його основних концептах та виступає способом їхньої об'єктивізації (тобто формою практичного застосування).

Підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства являє собою сукупність однотипних прийомів та способів вимірювання економічної безпеки, отримання її оцінок (кількісних або якісних), результати інтерпретації яких виступають підставою прийняття рішень у безпекозабезпечувальній діяльності підприємства. Кожен із наяв-

них підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства базується на використанні відповідного інструментарію [1, с. 239].

Спроби узагальнити та впорядкувати підходи до оцінювання економічної безпеки підприємства, встановити взаємозв'язок між ними і в такий спосіб вирішити проблему забезпечення деякої єдності в оцінюванні в економічній безпекології достатньо численні й різноманітні за результативністю, масштабом узагальнення, глибиною аналізу та інтерпретацією його результатів [2–12].

В оцінюванні економічної безпеки підприємства сьогодні чітко вирізняються кілька підходів. Автор кожного впорядкування включає до аналізованого переліку свій набір підходів. Кожному з підходів властиві свої достоїнства і обмеження, але жоден із них не визнаний досконалішим порівняно з іншими [1, с. 239], а тому в переважній більшості проаналізованих підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства увага акцентується на достоїнствах та обмеженнях того чи іншого підходу, але практично не досліджуються умови, за яких доцільно побудувати методику на базі того чи іншого підходу.

Отже, за результатами аналізу наявних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства є підстави стверджувати про невирішеність цієї проблеми і доцільність продовжити дослідження за цією тематикою.

Мета статті полягає в аналізі обґрунтованості використання концептів наявних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства у відповідних методиках.

Виклад основного матеріалу дослідження. До найпоширеніших підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства належать функціональний, індикаторний, експертний, ресурсний, вузькофункціональний. Значно рідше зустрічаються матричний [13] та узагальнювальний підходи. Поширення підходів під час створення методичної бази оцінювання економічної безпеки підприємства, ступінь розробленості, їхня придатність до практичного застосування різні. Внаслідок абсолютно різної інструментальної бази та форми представлення оцінок економічної безпеки підприємства наявні підходи до оцінювання не конкурують між собою [1, с. 239].

В основу переважної більшості оприлюднених методик оцінювання економічної безпеки підприємства покладено концепти функціонального підходу. Хронологічно він з'явився першим, багато в чому повторюючи та копіюючи наявні підходи до квантифікації інших явищ або процесів у діяльності підприємства.

За Г.В. Козаченко, поширеність функціонального підходу під час створення методик оцінювання економічної безпеки підприємства зумовлена звичним ходом оцінних розрахунків, їхньою простотою, можливістю використати для визначення комплексних показників за кожним функціональним складником одиничні показники, які є у звітності підприємства або для розрахунку яких є необхідні дані, можливістю вибору показників або їхнього конструювання, можливістю використати за кожним функціональним складником будь-які показники [1, с. 241].

Індикаторний підхід поширення в оцінюванні економічної безпеки підприємства не отримав. Очевидними причинами цього слід визнати поки ще не подолані складності у його застосуванні [1, с. 245]. Індикаторний підхід, так само як і функціональний, потребує виконання допоміжних операцій, які також певною мірою спотворюють остаточні оцінки економічної безпеки підприємства.

Докладний аналіз достоїнств та обмежень функціонального та індикаторного підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства виконав Г.В. Козаченко та Ю.С. Погореловим [1].

Близьким за змістом розрахункових процедур до функціонального є вузькофункціональний підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства, під час застосування якого увагу сконцентровано, як правило, на фінансовому складнику економічної безпеки підприємства [14–18]. Оцінювання економічної безпеки підприємства за вузькофункціональним підходом за розрахунковими процедурами складом використовуваних показників дуже нагадує аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. Звичайно, показники фінансової діяльності підприємства є багатоінформативними, їхнє значення надає змогу отримати уявлення про фінансовий стан підприємства, але ототожнювати фінансовий стан підприємства та стан його економічної безпеки навряд чи доцільно. Фінансовий стан підприємства та стан його економічної безпеки характеризують окремі аспекти умов та результатів його діяльності, але все ж такі йдеться про різні аспекти.

За результатами аналізу наявних підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства та методик, що їх реалізують, доцільно зробити такі висновки.

Економічна безпека підприємства (поряд із конкурентоспроможністю підприємства, ефективністю управління ним тощо) є результатом численних керованих і некерованих процесів, що постійно, з певною періодичністю або випадково перебігають у внутрішньому і зовнішньому середовищі його діяльності. Виміряти такий результат і представити його за допомогою одного або кількох показників дуже складно. Наявні спроби зробити це призводять до отримання умовної і часто деяким чином спотвореної оцінки. Але керівники підприємства значно більше довіряють кількісним показникам та результатам їхнього аналізу, а тому прагнуть отримати кількісні оцінки всіх явищ, процесів, впливу певних чинників, характеристик тощо, а не лише тих, де, дійсно, кількісні оцінки є об'єктивними і відображають реальність.

Прагнення вимірювати в усіх аспектах діяльності та управління підприємством поширюється й на оцінювання економічної безпеки підприємства, що передбачає наявність спеціальних процедур на отримання кількісних оцінок економічної безпеки (поєднані у межах певної методики) та

правил їхньої інтерпретації, серед яких найчастіше зустрічаються співвідношення з деяким еталоном або аналогічними оцінками попереднього періоду (за умови використання тих самих спеціальних процедур).

Методики оцінювання економічної безпеки підприємства, в основу яких покладено функціональний, індикаторний або вузькофункціональний підходи, спрямовані на отримання кількісної оцінки економічної безпеки підприємства, яку представляє інтегральний або результуючий показник. Як правило, такий показник економічної безпеки підприємства описує її рівень і найчастіше надається у частках одиниці (або у балах). Правила інтерпретації оцінок економічної безпеки підприємства у такому разі дуже прості: чим ближче рівень економічної безпеки до одиниці, тим міцнішою вважається економічна безпека підприємства.

Інтегральний показник економічної безпеки підприємства, як правило, розраховується в частках одиниці. За його значенням можна лише отримати уявлення про рівень економічної безпеки підприємства – високий або низький – і простежити динаміку цього показника (за умови дотримання тієї ж самої методики його розрахунку та зіставності використаних одиничних показників). Для з'ясування причин низького або високого рівня економічної безпеки приходиться повертатися до комплексних показників кожного функціонального складника. Але навіть вони, представлені також у частках одиниці, також малоінформативні, тому виникає необхідність їхнього розкладання на одиничні показники. Така зворотна послідовність аналітичних дій, по-перше, деяким чином суперечить логіці оцінювання: спочатку одиничні показники згортаються, визначається зрештою один – інтегральний показник, але для ідентифікації стану економічної безпеки підприємства необхідно у зворотній послідовності розгорнути комплексні та інтегральні показники. По-друге, такі дії призводять до необхідності зрештою аналізувати значну кількість одиничних показників за функціональними складниками. За функціональним підходом до оцінювання економічної безпеки підприємства розглядаються від п'яти до дев'яти функціональних складників. Виявити якісь тенденції зміни економічної безпеки за допомогою множини одиничних показників, значення яких іноді свідчать про різноспрямовані явища, дуже складно. Для цього потрібні зусилля кваліфікованих фахівців з економічної безпеки підприємства, що змушені будуть працювати тривалий час. Не виключено, що після такого тривалого періоду їхні висновки та рекомендації вже будуть не потрібні – час може бути упущеним.

Сам по собі показник «рівень економічної безпеки підприємства» за змістом є малоінформативним: він лише дає змогу ідентифікувати певний стан економічної безпеки підприємства і не надає цілісного уявлення про цей стан, про причини, що призвели до нього. Для того щоб з'ясувати причини, які зумовили той чи інший рівень економічної безпеки підприємства, потрібні аналітичні процедури, які за змістом є зворотними тим, які виконуються для отримання інтегрального або результуючого показника економічної безпеки підприємства.

Отже, кількісна оцінка економічної безпеки підприємства, яку дають змогу отримати методики, що базуються на функціональному, індикаторному та вузькофункціональному підходах, є

результатом багатьох розрахунків та допоміжних операцій. У цілому вважаємо, що прагнення до отримання лише кількісних оцінок економічної безпеки підприємства, що передбачає більшість методик оцінювання, далеко не завжди є виправданим. Але можливості кількісних оцінок в отриманні цілісного уявлення про економічну безпеку підприємства є обмеженими, для цього потрібні додаткові аналітичні інструменти.

Значно більші можливості в отриманні загального якісного судження про економічну безпеку та можливі вектори її зміни надають методику оцінювання, основою яких є матричний підхід [13]. Профілювання дає змогу за результатами наочного розташування квадрантів простих матриць отримати уявлення про економічну безпеку підприємства та «вузькі» місця в ній. Чим більше складено простих матриць, тим більш повним є якісне судження про економічну безпеку підприємства. Такого судження у переважній низці випадків цілком достатньо для формування векторів безпекзабезпечувальної діяльності підприємства.

У наявних методиках оцінювання економічної безпеки підприємства, в яких реалізовано концепти основних оцінних підходів, майже не враховано сутність феномена економічної безпеки, через що вони переважно мають емпіричний характер, є неповними і часто поверхневими. оскільки копіюють оцінні процедури, які розроблено для оцінювання інших результатів та характеристик діяльності підприємства.

Загальним недоліком, що притаманний більшості методик оцінювання економічної безпеки підприємства, незалежно від того, концепти якого підходу в них реалізовано, є відсутність обґрунтування, яке має виходити зі змістового пояснення феномену економічної безпеки підприємства, тобто з того, як розглядається цей феномен, у межах якого підходу він вивчається.

Змістове пояснення феномену економічної безпеки підприємства містить атрибут (або статус) поняття «економічна безпека підприємства», яке пояснюється за допомогою імперативних понять певного підходу до дослідження економічної безпеки підприємства. О.В. Ілляшенко з використанням іманентного підходу показала, що економічну безпеку підприємства можна розглядати як стан, потребу, здатність підприємства, умову його діяльності, характеристику (умов діяльності підприємства або діяльності підприємства) [19, с. 21]. Завдяки цьому уточняється предмет оцінювання: залежно від статусу поняття «економічна безпека підприємства» економічна безпека підприємства може оцінюватися як стан підприємства, як задоволення його потреби, як міра вияву здатності підприємства, як наявність умов діяльності підприємства.

У сучасних методиках оцінювання економічної безпеки підприємства предмет оцінювання, як правило, не позначений, уважається за умовчаним, що він інтуїтивно зрозумілий, а тому пояснень не потребує. За результатами аналізу оцінних процедур у сучасних методиках оцінювання економічної безпеки підприємства можна дійти висновку, що здебільшого економічна безпека підприємства розглядається в них як стан підприємства, який описується певними параметрами. Такими параметрами є показники діяльності підприємства, з якими здійснюються відповідні операції, які реалізують концепти того чи іншого підходу до оцінювання економічної безпеки підприємства. Причому в методиках найчастіше не дове-

дено, що вибрані показники можуть виконувати роль параметрів безпечного стану підприємства. Відсутність такого обґрунтування призводить до того, що оцінні процедури часто нагадують прийоми та операції техніко-економічного та фінансового аналізу діяльності підприємства.

Економічна безпека підприємства у тому чи іншому статусі може розглядатися у межах кількох підходів: захисного, ресурсного, діяльнісного або гармонізаційного [20; 21]. Підхід у даному разі розглядається як комплекс методологічних принципів, загальних та спеціальних методів і прийомів дослідження, оцінювання та забезпечення економічної безпеки підприємства, які реалізують імперативні поняття того чи іншого підходу. Як результат, оцінювання економічної безпеки підприємства абсолютно не пов'язане з головними імперативами того чи іншого підходу до її дослідження.

У досліджуваному аспекті методичного забезпечення оцінювання економічної безпеки підприємства необхідно відзначити практично поодинокі методики, які розроблено в контексті того чи іншого підходу до дослідження економічної безпеки підприємства. Йдеться про найпоширеніший підхід – захисний. Так, Н.П. Карачина запропонувала методичний підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства, в якому предметом оцінювання є стан безпеки (захищеності) підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз [5]. Відмітними рисами розробленого Н.П. Карачиною методичного підходу є незначна кількість показників, що надає можливість застосовувати його за умов обмеженого доступу до інформаційної бази підприємств, установлені чіткі фіксовані межі стану захищеності підприємства, можливість порівняння різнотермінових оцінок стану економічної безпеки підприємства.

Але напрацювання Н.П. Карачиною щодо обґрунтування методики оцінювання економічної безпеки підприємства є радше винятком, аніж загальною тенденцією у створенні методологічних засад оцінювання в економічній безпекології мікрорівня.

І статус поняття «економічна безпека підприємства», і підхід, у межах якого вивчається цей феномен, мають бути обов'язково враховані спочатку під час вибору підходу до оцінювання економічної безпеки підприємства, а потім – і в реалізації основних концептів вибраного підходу в методиці оцінювання, адже, по суті, саме вони формують умови, за яких доцільне використання того чи іншого підходу, за яких максимально повно можна використати достоїнства підходів та нівелювати їхні обмеження.

Початковим кроком у визначенні умов, за яких доцільне використання певного підходу до оцінювання економічної безпеки підприємства, є встановлення його сполучення зі статусом поняття «економічна безпека підприємства» та підходом до дослідження економічної безпеки підприємства. Для визначення такого сполучення доцільно застосовувати відповідні матриці (рис. 1 та 2). У наданих матрицях прийнято такі пояснення: 1 – функціональний; 2 – індикаторний; 3 – вузькофункціональний; 4 – експертний; 5 – матричний; 6 – динамічний (аналіз динаміки показників); Х – застосування підходу для даного статусу недоцільно (або безрезультативне); • – застосування підходу для даного статусу можливе; •• – застосування підходу для даного статусу доцільне; ••• – застосування підходу для даного статусу є найдоцільнішим.

Статус	Підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства					
	1	2	3	4	5	6
Стан підприємства	..	...	.	X	..	...
Потреба підприємства	X	..	.	..	.	.
Здатність підприємства	X	..	.	..	.	.
Умова діяльності підприємства	X	..	X	.	.	.
Характеристика результатів діяльності підприємства	.	..	X	.	..	..

Рис. 1. Матриця вибору підходу до оцінювання економічної безпеки підприємства залежно від статусу поняття «економічна безпека підприємства»

Підхід до дослідження економічної безпеки підприємства	Підхід до оцінювання економічної безпеки підприємства					
	1	2	3	4	5	6
Захисний	.	...	.	..	..	..
Ресурсний	X	.	.	X	..	..
Діяльнісний	..	..	X	X	..	...
Гармонізаційний	X	..	X	.	.	.

Рис. 2. Матриця вибору підходу до оцінювання економічної безпеки підприємства залежно від підходу до її дослідження

Як видно з даних матриць на рис. 1 та 2, кожен із відомих підходів до оцінювання економічної безпеки підприємства різною мірою придатний до того

чи іншого предмета оцінювання, який представлений статусом поняття «економічна безпека підприємства» та підходом до дослідження економічної безпеки підприємства. І таку придатність необхідно враховувати під час розроблення методики оцінювання економічної безпеки підприємства, що дасть змогу пристосувати її до конкретних умов оцінювання, позбавить неправдивої універсальності.

Висновки. Якість оцінок економічної безпеки підприємства залежить від кількох важливих чинників: якості використовуваної методики, якості її інформаційного забезпечення, правильності виконання розрахункових операцій та дотримання правил інтерпретації їхніх результатів. Визначальною у цьому переліку є методика оцінювання економічної безпеки підприємства, якість якої, своєю чергою, визначається низкою параметрів. Сьогодні в економічній безпекології мікрорівня такі параметри та способи встановлення ним пропонованої методики оцінювання економічної безпеки підприємства поки ще відсутні. Але першим кроком на шляху визначення відповідності цієї методики певним вимогам (або параметрам) може стати встановлення сполучення підходу до оцінювання зі статусом поняття «економічна безпека підприємства» та підходом до дослідження економічної безпеки підприємства. Для цього доцільне використання пропонованих матриць. Але цим кроком обмежуватися не слід, потрібні подальші дослідження з визначення валідності методики оцінювання економічної безпеки підприємства, її відповідності заданим вимогам та умовам застосування.

Список використаних джерел:

1. Козаченко Г.В. Оцінювання економічної безпеки підприємства: аналіз основних підходів / Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов // Менеджмент безпеки держави, регіону, підприємства: проблеми і виклики сьогодення : [монографія] ; за заг. ред. З.Б. Живко, І.Г. Бабець. – Львів : Ліга-Прес, 2015. – С. 238–251.
2. Дяченко К.С. Методичні підходи до оцінки рівня економічної безпеки підприємств будівельної галузі / К.С. Дяченко // Технологический аудит и резервы производства. – 2015. – № 4/5(24). – С. 31–36.
3. Ібрагімов Е.Е. Систематизація методичних підходів оцінки рівня економічної безпеки підприємства / Е.Е. Ібрагімов // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2015. – Вип. 13. – Ч. 1. – С. 90–92.
4. Іванюта Т.М. Методичні підходи до аналізу економічної безпеки підприємства / Т.М. Іванюта // Вісник Одеського нац. ун-ту. Серія «Економіка». – 2013. – Вип. 1/1. – Т. 18. – С. 137–141.
5. Карачина Н.П. Методичний інструментарій оцінювання економічної безпеки підприємства / Н.П. Карачина // Логістика. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 690. – С. 302–309.
6. Ковальчук Н.О. Підходи щодо оцінювання фінансово-економічної безпеки вітчизняних підприємств / Н.О. Ковальчук, А.Г. Корбутяк // Бізнес Інформ. – 2014. – № 10. – С. 249–254.
7. Коваленко В.В. Методичні підходи щодо діагностики рівня економічної безпеки підприємства / В.В. Коваленко // Молодий вчений. – 2016. – № 4. – С. 85–88.
8. Марущак С.М. Проблеми застосування існуючих методик оцінки економічної безпеки діяльності підприємств / С.М. Марущак // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія «Економіка». – 2010. – Т. 145. – Вип. 132. – С. 115–119.
9. Піратінська І.В. Систематизація підходів до оцінки економічної безпеки будівельних підприємств / І.В. Піратінська // Комунальне господарство міст. – 2012. – № 106. – С. 266–271.
10. Ткаченко А.М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства / А.М. Ткаченко, О.Л. Резніков // Вісник економічної науки України. – 2010. – № 1(17). – С. 101–106.
11. Шергіна Л.А. Методичні засади оцінювання рівня економічної безпеки підприємства: показники, критерії ефективності / Л.А. Шергіна, Т.В. Кузнецова // Формування ринкової економіки. Спец. вип. : у 2-х ч. Ч. 2. Економіка підприємства: теорія і практика. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 203–212.
12. Якубович З.В. Недоліки методик оцінювання рівня економічної безпеки підприємства та шляхи їх усунення / З.В. Якубович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12384/1/012_Nedol%20metodik_71_76_704.pdf.
13. Козаченко Г.В. Естиметодологічний аспект в економічній безпекології / Г.В. Козаченко // Проблеми економіки. – 2016. – № 1. – С. 167–173.
14. Вергун А.М. Сучасні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства / А.М. Вергун, К.В. Стріжко // Ефективна економіка. – 2015. – № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4142>.
15. Кузенко Т.Б. Узагальнення підходів до оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства / Т.Б. Кузенко, О.П. Полтініна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/6_NITSHB_2011/Economics/10_80537.doc.htm.
16. Павлюк Ю.В. Методика оцінки рівня фінансової безпеки підприємства / Ю.В. Павлюк, О.А. Лактіонова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <file:///C:/Users/%D0%90%D0%BD%D0%BD%D0%B0/Downloads/812-1647-1-SM.pdf>.
17. Рета М.В. Методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства / М.В. Рета, А.О. Іванова // Вісник НТУ «ХПІ». Серія «Технічний прогрес і ефективність виробництва». – 2013. – № 21(994). – С. 29–37.

18. Сиволап Л.А. Аналіз методичних підходів до оцінки фінансової безпеки підприємства / Л.А. Сиволап // Економічний аналіз. – 2014. – Т. 18. – № 2. – С. 234–238.
19. Ілляшенко О.В. Механізми системи економічної безпеки підприємства : [монографія] / О.В. Ілляшенко. – Харків : Мачулін, 2016. – 504 с.
20. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: аналіз наявних визначень / Г.В. Козаченко, Т.М. Адаменко // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2015. – № 1(69). – С. 90–95.
21. Погорелов Ю.С. Проблемы формирования методологического базиса науки об экономической безопасности предприятия / Ю.С. Погорелов, Т.М. Адаменко // Новая экономика. – 2015. – № 2(66). – С. 173–181.

Вахлакова В. В.

Донбасский государственный технический университет

АНАЛИЗ ОБОСНОВАННОСТИ МЕТОДИК ОЦЕНИВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

В статье представлены результаты анализа существующих подходов к оцениванию экономической безопасности предприятия и методик, в которых реализованы концепты этих подходов: ориентация большинства методик на получение условных количественных оценок, преимущественно эмпирический характер методик, их слабая обоснованность. Показано, что обоснованность методик оценивания экономической безопасности предприятия обеспечивает сочетание при выборе концептов существующих подходов к оцениванию выбранного статуса понятия «экономическая безопасность предприятия» и императивных понятий подходов к исследованию экономической безопасности предприятия. Предложено сочетать подход к оцениванию со статусом понятия «экономическая безопасность предприятия» с подходом к исследованию экономической безопасности предприятия с помощью соответствующих матриц.

Ключевые слова: предприятие, экономическая безопасность, оценивание, подход, концепт, методика, обоснованность.

Vahlakova V. V.

Donbass State Technical University

ANALYSIS OF VALIDITY OF METHODS OF EVALUATION OF ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY

Summary

There are results of analysis of existing approaches to evaluate enterprise economic security and methods based on such approaches considered in the article. There are features of methods to evaluate enterprise economic security analyzed in the article: orientation of majority of methods to calculate conditional quantitative evaluations, mainly empirical character of methods, and their weak validity. It is shown that validity of methods of enterprise economic security evaluation provides combining in choosing concepts of existing approaches to evaluate chosen status on notion “enterprise economic security” and imperative notions of approaches to research enterprise economic security. There is idea suggested in the article to combine approach to evaluation with status of notion “enterprise economic security” and approach to research enterprise economic security using made matrixes.

Keywords: enterprise, economic security, evaluation, approach, concept, method, validity.

УДК 330

Вострякова В. Ю.

Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДРУНТТЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ У КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Інноваційна діяльність у сучасних умовах господарювання є невід’ємною частиною конкурентного ринку, виступає основним стимулом для інновацій і обов’язково передбачає системний взаємозв’язок між інноваціями, підприємництвом та конкуренцією, забезпечуючи виникнення додаткових доходів. Системний аналіз інноваційних процесів відбувається на основі лінійної та нелінійної інноваційних моделей, які описують різні підходи до природи зв’язків між виникненням інновацій, фундаментальними та прикладними дослідженнями, процесами дифузії та комерціалізації інновацій. Усвідомлення сутності та особливостей інноваційних процесів на підприємствах є основою формування ефективних бізнес-моделей для різних етапів їх життєвого циклу. Серед досягнень сучасної теорії інновацій заслуговують на увагу модель інноваційної спіралі, конструкція якої розроблена компанією Ernst and Young, та модель ланцюга інноваційної цінності дослідників Гарвардської школи бізнесу.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, інноваційний процес, конкурентоспроможність підприємства.

Постановка проблеми. Необхідність інноваційного розвитку України є особливо очевидною на тлі ключових викликів, які постали сьогодні перед

національною економікою. Скорочення доступних трудових ресурсів, низькі показники продуктивності праці та енергоефективності, сировинна